

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk gebied**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 30 augustus 2021

Betreft Beantwoording schriftelijke vragen geschepde schaapskuddes

Ons kenmerk

DGNVLG / 21162067

Uw kenmerk

2021Z09745

Geachte Voorzitter,

Hierbij beantwoord ik, mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de schriftelijke vragen van de leden Boswijk en Werner (beiden CDA) over het bericht 'Schaapsherders in de knel: er zijn er nog maar een paar over en subsidie komt niet bij hen terecht' (ingezonden 3 juni 2021, uw kenmerk 2021Z09745).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

2021Z09745

Ons kenmerk
DGNVLG / 21162067

1

Klopt het dat er nog maar vier zelfstandige herders in Nederland zijn die met hun honden hun schapen door het landschap leiden, waarvan drie in Gelderland?

Antwoord

Ik heb uw Kamer in januari 2019 geïnformeerd over de stand van zaken van de gescheperde schaapskuddes in Nederland (Kamerstuk 29 659, nr. 152). Ik heb uw Kamer toen gemeld dat er ongeveer honderd schaapskuddes zijn, waarvan ongeveer vijftig traditioneel 'gescheperd', dat wil zeggen rondtrekkende kuddes onder leiding van een herder. Ik heb geen aanwijzingen die erop duiden dat dit aantal drastisch is gedaald. Mogelijk wordt in het artikel in De Gelderlander gedoeld op de zeer specifieke categorie van 'driftschepers'. Driftschepers zetten de schapen enkel in het winterseizoen op stal en rasteren de schapen de rest van het jaar 's nachts achter een hek. Dit in tegenstelling tot de meeste schepers, die gedurende het hele jaar aan het eind van de dag met de schapen terugkeren naar stal.

2

Klopt het dat zelfstandige schaapherder op de nationale lijst van immaterieel erfgoed staan?

Antwoord

Zowel het scheperen met traditionele landschapsrassen (bijgeschreven vanaf december 2016) als het houden van gescheperde schaapskuddes in Drenthe (bijgeschreven vanaf oktober 2015) zijn bijgeschreven in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland, die door het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) wordt beheerd. KIEN wordt structureel gesubsidieerd door het ministerie van OCW via de Erfgoedwet.

3

In hoeverre voelt u een verantwoordelijkheid, mede vanwege de nationale lijst van immaterieel erfgoed, om ervoor te zorgen dat de zelfstandige schaapherder kan blijven bestaan?

Antwoord

Met de ratificering van het UNESCO Verdrag inzake de Bescherming van Immaterieel Erfgoed (2003) onderkent Nederland de waarde en het belang van immaterieel erfgoed en heeft Nederland zich verbonden aan de verplichting om randvoorwaarden te creëren voor het behoud van immaterieel erfgoed. Om de identificatie ten behoeve van bescherming te waarborgen, maakt elke staat die partij is één of meer inventarissen van het op zijn grondgebied aanwezige immaterieel cultureel erfgoed. Nederland doet dit via het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN), die de inventaris voor Nederland coördineert. De nationale inventaris geeft een overzicht van beoefenaars van immaterieel erfgoed die een borgingsplan hebben gemaakt en zich actief inzetten voor de toekomst van hun erfgoed. De gemeenschappen melden zich zelf aan voor de inventaris en zijn zelf verantwoordelijk voor de borging van hun erfgoed.

Zoals gemeld in mijn brief van januari 2019, en nader toegelicht in mijn aanvullende brief van juli 2019 (Kamerstuk 29 659, nr. 154) onderschrijf ik het belang van rondtrekkende schaapskuddes. Zij vervullen al eeuwenlang een belangrijke functie. Gescheperde schaapskuddes dragen bij aan het bewaken van cultuurhistorie, het beschermen en versterken van het landschap, het beheren van (kwetsbare) natuur, de instandhouding van zeldzame schapenrassen en natuurbeleving en educatie in onze natuurgebieden. Dat is dan ook de reden dat deze schaapherders op diverse manieren worden ondersteund bij hun activiteiten, zowel door brancheorganisaties als door diverse betrokken overheden.

4

Wat vindt u ervan dat er wel geld beschikbaar is voor zelfstandige schaapherder maar dat dit naar de terreinbeherende organisaties gaat en niet bij de schaapherders terecht komt?

Antwoord

Natuurbeheerders kunnen voor het natuurbeheer gebruik maken van de diensten van gescheperde schaapskuddes. Veelal geschiedt dat in de vorm van opdrachten van natuurbeheerders aan de schaapherders dan wel de eigenaren van de schaapskuddes (soms is bijvoorbeeld sprake van een stichting die het werk van de schaapskudde beheert; soms zijn schaapherders in dienst van een natuurbeheerder). Er zijn, zoals nader toegelicht in mijn brief van januari 2019, ook provincies en gemeenten die (deels) rechtstreeks subsidie verstrekken aan de schaapherders dan wel de eigenaren van de schaapskuddes. In alle gevallen moet uiteraard gelden dat het werk van de gescheperde schaapskudde moet worden beloond.

5

Klopt het dat er voor zelfstandige schaapherders alleen provinciale subsidies beschikbaar zijn? Zo ja, in hoeverre vindt u dit passend gezien de nijpende situatie waarin zij zich bevinden?

Antwoord

De overheidssubsidies zijn vooral afkomstig van provincies, hetzij direct, hetzij via de subsidie voor natuurbeheer voor terreinbeherende organisaties. Daarnaast kunnen schapenhouders ook gebruik maken van de zogeheten 'graasdierpremieregeling' in het kader van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB).

Naar aanleiding van de motie Dik-Faber van juli 2018 (Kamerstuk 33037, nr. 300) werk ik voor de komende GLB-periode 2023-2027 aan een nationale regeling voor het behoud van zeldzame landbouwhuisdierrassen. Ik heb deze regeling aangekondigd in het concept-NSP 'Toekomstbestendig boeren' dat 29 juni jl. naar de Kamer is verzonden (Kamerstuk 28 625, nr. 294). De ongeveer vijftig traditioneel gescheperde schaapskuddes bestaan voor het grootste deel uit zeldzame rassen.

Daarnaast heeft mijn ministerie ook de certificering van schaapherders en de ontwikkeling van het concept heideboerderij financieel ondersteund. Zie verder ook mijn brief van januari 2019.

6

Welke oplossingen ziet u voor zich om het voortbestaan van zelfstandige
schaapsherder veilig te stellen?

Ons kenmerk
DGNVLG / 21162067

Antwoord

Het geheel aan ondersteuning van traditioneel gescheperde schaapskuddes, zoals
geschetst in mijn brief van januari 2019, draagt bij aan de instandhouding van
gescheperde schaapskuddes in Nederland. Dat betekent niet dat hiermee het
voortbestaan van iedere individuele gescheperde schaapskudde kan worden
verzekerd. Eigen inkomsten, bijvoorbeeld vanuit het publiek, blijven ook van groot
belang voor het voortbestaan van deze schaapskuddes.